

Bristol Egyetemen. Létrehozásához a következő könyvtárosi tevékenységekre volt szükség:

- *Katalogizálás az interneten*

A projekt 3 főállású informatikusa gyűjti be a világháló legértékesebbnek tartott dokumentumait. A katalógus, amely ma 1600 bejegyzést tartalmaz, egy akadémiai könyvtár internetes változatának felel meg, vagyis szakképzett könyvtárosok által válogatott, osztályozott és leírással ellátott anyagot tartalmaz. A Biz/ed projektnek van gyarapítási politikája, minősítési szabályzata, osztályozási rendszere és katalogizálási szabványa.

- *Felhasználóoktatás az interneten*

Ahogy az egyetemi hallgatók egyre inkább az interneten keresnek anyagokat, úgy nő a könyvtáros mint közvetítő jelentősége. Természetes, hogy a tájékoztatás és felhasználóoktatás legfőbb közege is az internet lesz. A projekt tagjai a hallgatók és oktatók internetes készségeinek

fejlesztése érdekében önállóan feldolgozható párperces leckéket tartalmazó, ingyenes interaktív kézikönyveket tesznek közzé a világhálón, amelyekből elsajátítható a keresés technikája, valamint megismerhető a világhálón elérhető legfontosabb források szerkezete és tartalmi kínálata. A kézikönyvek követik az ilyen anyagokra kialakult internetdirektívákat, azaz a leírást témánként mintapéldák és gyakorló feladatok követik.

A gyakorlatban bebizonyosodott, hogy a könyvtárosra mindig szükség lesz, ha rendet kell tartani az információk tömegében, mert az információ csak akkor értékes, ha rá lehet találni.

/SHARP, Kate: Internet librarianship: traditional roles in a new environment. = IFLA Journal, 27. köt. 2. sz. 2001. p. 78–81./

(Góth László)

A könyvtárközi kölcsönzés és dokumentumszolgáltatás Olaszországban

Mintegy nyolc évvel ezelőtt csak néhány olasz könyvtár volt jelen az interneten, egy-két nagy könyvtárnak volt nyomtatott katalógusa, és a könyvtárközi kölcsönzés rosszul volt megszerveve. Ma már egész más a helyzet: több mint 300 könyvtár OPAC-ja érhető el az interneten, és a könyvtárközi kölcsönzés és dokumentumszolgáltatás is rohamosan fejlődik.

A könyvek és folyóiratok lelőhelyének megtalálásához két nagy hálózat áll rendelkezésre. Az egyik az Országos Könyvtári Szolgálat (*Servizio Bibliotecario Nazionale = SBN*), amely a <http://www.sbn.it> címen érhető el. Az SBN a Kulturális és Környezetvédelmi Minisztérium által irányított együttműködés, amelyben több egyetem és regionális központ 1200 könyvtára vesz részt. Online katalógusa kb. 9 millió rekordot tartalmaz. A találati képernyőn azoknak a könyvtáraknak a jegyzéke jelenik meg, amelyekben a keresett dokumentum megtalálható. A kérést azonban egyelőre még a rendszeren kívül kell eljuttatni a küldő könyvtárhoz. Az SBN fő hátránya, hogy nem terjed ki valamennyi könyvtárra. Sokan úgy döntöttek, hogy az SBN helyett inkább kisebb helyi hálózathoz, vagy valamely tematikus alapon szervezett együttműködéshez csatlakoznak. Az Olasz Könyvtárak Egyesületének weboldala nyújthat segítséget (<http://www.aib.it>), amely többek között az olasz online

katalógusok teljes körét, és a legnagyobb egyetemeken található időszaki kiadványok jegyzékét is tartalmazza.

A másik lehetőség az *Olasz Meta-OPAC (MAI)* nevű együttműködés, amelyen keresztül egyidejűleg több mint száz egyéni és különálló katalógus kereshető. A MAI-nak két változata van: az egyiken a világ nagy katalógusaiba is el lehet jutni, míg a másikban meghatározott földrajzi régióra, könyvtár típusra vagy dokumentum típusra lehet korlátozni a keresést. Mindkét változatban a találatok nyomán gyorsan el lehet jutni a kiválasztott küldő könyvtár honlapjára.

Bár mindkét rendszer tartalmazza az időszaki kiadványok lelőhelyeit is, mégis tanácsosabb a folyóiratok lelőhelyének megtalálásához az *Olasz Országos Folyóirat-katalógust* (<http://www.cib.unibo.it/cataloghi/cat-on-line.html>) használni. Ez az Országos Kutatási Tanács és a Tudományos Információs Intézet egy régebbi együttműködési projektjéből alakult ki, és több mint kétezer könyvtár lelőhelyadatait tartalmazza. Az adatbázis egyik előnye, hogy a bibliográfiai rekordtól könnyen el lehet jutni a folyóiratot tároló könyvtárhoz, és tájékozódni annak könyvtárközi kölcsönzési politikájáról.

A fenti országos projektek mellett a könyvtárak részt vesznek a forrásmegosztási együttműködésben is, elérhetővé téve így speciális gyűjteményeket mások számára is, és biztosítva a helyi felhasználóknak a hozzáférést a máshol lévő dokumentumokhoz. Néhány ilyen szakkönyvtár címe:

- <http://imatlib.dm.unipi.it> – a matematika,
- <http://www.liuc.it/biblio/essper/period.htm> – a közgazdaságtan,
- <http://www2.idg.fi.cnr.it/spodir/period.htm> – a jog iránt érdeklődők számára.

Még néhány nagy könyvtár honlapjának a címe, amelyek fontos szerepet játszanak a könyvtárközi kölcsönzésben:

- <http://sbs.unisi.it:4505/ALEPH> – a Sienai Egyetem és a város közkönyvtáiról tájékoztat,
- <http://www.unive.it/lwda/serviz/bibliotecari/SBL> – Velencei Egyetem (Ca'Foscari) címe,
- <http://biblio.iue.it/search> – az Európai Egyetem Intézeti Könyvtára, amely az európai összehasonlító társadalomtudományokra szakosodott.

Könyvek rendelése Olaszországban és Olaszországból

Míg a könyvek lelőhelye könnyen megtalálható, a könyvtárközi kérések eljuttatása meglehetősen

rendezetlen. Az internet nagy segítséget nyújt ezen a téren is, egyre több könyvtár teszi közzé honlapján könyvtárközi kölcsönzési politikáját és kérelméit. A legtöbb könyvtár a kéréseket e-mailen, faxon vagy hagyományos levélben is elfogadja, a kért dokumentumokat ajánlott levélben, néhány esetben futárral küldi. Növekszik az elektronikusan küldött dokumentumok száma, az Ariel szoftver használata. A kérésekre a válaszokat gyorsan megküldik, különösen az elutasítókat. A fizetés kuponnal, banki átutalással vagy hitelkártyával intézhető.

Általánosságban elmondható, hogy a könyvtárközi kölcsönzést Olaszországban nagyon komolyan veszik, amit a Kulturális Örökség Minisztériumának (Ministry Of Cultural Assets) legutóbbi, a nemzeti és nemzetközi könyvtárközi kölcsönzés fejlesztését előirányzó dokumentuma is bizonyít. Ennek érdekében a könyvtárközi kölcsönzésről és dokumentumszolgáltatásról tanfolyamokat szerveznek, a témával a szakfolyóiratokban és a konferenciákon egyre többen foglalkoznak.

/VAGLIO, Anna: Interlending and document supply developments in Italy. = Interlending & Document Supply, 29. köt. 1. sz. 2001. p. 17–19./

(Viszocsekné Péteri Éva)

Kormányhatározat a cseh országos nyilvános tájékoztató szolgálat megszervezéséről

A cseh kormány 2000. május 31-én (meglehetősen váratlanul) 30 millió koronát (1 cseh korona = 7,72 Ft) utalt át a Kulturális Minisztériumnak, hogy az – a nyilvános könyvtári hálózatot alapul véve, és a korszerű információs technológia bázisán – kezdjen hozzá az ország nyilvános tájékoztató szolgálatának megszervezéséhez. A könyvtárügyi szervek és szervezetek azóta elkészítették a kilenc alprogramra bontott megvalósítási tervet, és máris nekiláttak az előirányzatok realizálásának.

Az alprogramok, a hozzájuk rendelt pénzeszközök és tennivalók az alábbiak:

1. A szolgálat koordinációs centruma a nemzeti könyvtáron belül, amelynek létrehozására 520 ezer korona nem beruházási összeget szántak. A program időközben megvalósult.
2. Könyvtárosok kiképzése 3 millió 335 ezer korona beruházási és 3 millió 570 ezer nem beruházási ráfordítás ide csoportosításával. Az eh-

hez szükséges eszközfejlesztést a 8 állami tudományos könyvtárba kívánják koncentrálni. 2001-ben így megkezdődhet a kiképzés. Egyelőre csak a főfoglalkozású könyvtárossal dolgozó városi-falusi intézmények jönnek számításba.

3. A nyilvános könyvtárak keretében nyilvános tájékoztatói központok létesítése 6 millió 976 ezer koronányi beruházási és 11 millió 699 ezer nem beruházási előirányzattal, illetve hozzávéve még a korábbi RISK program 1 millió 827 ezer korona beruházási és 8 millió 207 ezer korona nem beruházási támogatását is. Itt „arccal az internet felé” és adatbázis-készítés a cél. Összességében kb. 450 könyvtár jutott e két címen támogatáshoz.
4. Digitális könyvtár és archívum létesítése, illetve ennek előkészítése 1 millió 100 ezer korona odaítélésével.